N:o 22.

Ank. till Riksd. Kansli den 7 Mars 1881, kl. 1 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckta motioner om förändrade grunder för den kommunala rösträtten och dermed i sammanhang stående frågor.

Frågan om den kommunala rösträtten har vid denna riksdag upptagits af Herr *Ola Andersson* uti en inom Andra Kammaren afgifven och till handläggning af Lag-Utskottet öfverlemnad motion, N:o 111.

Motionären anför hufvudsakligen: *att* grundsatsen, det hvarje röstberättigad skall utan modifikation och utan någon bredvid verkande faktor rösta i förhållande *till beloppet* af sitt skattebidrag, ledde till att i många fall ingen kommunalfrihet funnes; *att* förhållandena emellertid uti olika kommuner vore så olika, att, äfven med anlitande af både relativt och absolut röstmaximum — till $^1/_{10}$ af kommunens hela fyrktal och 1,000 röster, såsom förut föreslagits — alla missförhållanden icke afhjelptes, enär den egentliga vinsten af en *sådan* förändring, som visserligen vore en stor förbättring, dock nästan blott tillgodokomme de röstegande, hvilkas röstetal stode närmast de röstetal, som blefve reducerade, men kommunalmedlemmar med lägre röstetal derigenom icke vunne stort mera, än att makten utsträcktes till några flere än förut; *att* derföre röstvärdet borde bestämmas genom en samverkan af både förmögenhets- och personlighetsprinciperna sålunda, att hvarje röstberättigad, jemte sin rösträtt efter skattebidrag, jemväl hade en personlig rösträtt, eller, om detta ej kunde på rationella grunder utföras, att med tillämpning af dessa grundsatser en graderad skala antoges; samt *att* hvad motionären nu föreslagit endast vore en tillämpning af den uti kommunallagarne ned-

lagda grundsats, att genom bidrag till kommunens utgifter rättighet förvärfvades att deltaga i besluten, enär till kommunerna, såväl lands- som stadskommunerna, utginge *personliga* bidrag af deras medlemmar till betydande belopp, hvarpå motionären framlagt åtskilliga exempel, hemtade ur 1877 års statistik angående kommunernas fattigvård och finanser.

Motionären, som anser att den ifrågasatta förändringen bör omfatta såväl stad som land, föreslår,

»att Riksdagen för sin del antager de förändringar i kommunallagarne, som med tillämpning af ofvannämnda grunder äro erforderliga och som i sådant fall torde af Lag-Utskottet närmare formuleras;

eller ock, derest mera utredning erfordras, än hvad af Lag-Utskottet kan under riksdagen åstadkommas, att Riksdagen må besluta,

att hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes för nästa Riksdag framlägga förslag till förändring i de delar af kommunallagarne, som angå rösträtten och röstvärdet, bygdt på sådana grunder, att *rösträtt* betingas och berättigas utaf erläggande af bidrag, och att *röstvärdet* bestämmes medelst samverkan af både förmögenhets- och personlighetsprinciperna, så att en hvar skattskyldig må erhålla skäligt inflytande i kommunens gemensamma angelägenheter».

Kommunallagarnes ändamål är, enligt deras eget uttalande, att *kommuns medlemmar* må ega att *sjelfve* efter de uti dessa lagar lemnade närmare bestämmelser vårda sina *gemensamma* ordnings- och hushållningsangelägenheter.

På det att denna till grund för hela kommunallagstiftningen liggande tanke måtte i alla landskommuner också blifva en verklighet, torde emellertid något förändrade bestämmelser rörande röstvärdet blifva erforderliga.

Beträffande röstvärdet innehåller förordningen om kommunalstyrelse på landet för det närvarande endast den regel, att röstvärdet beräknas efter det en hvar åsatta fyrktal. Hur enkel och naturlig den sålunda gifna regeln än synes, verkar den dock på olika orter efter olika förhållanden helt olika och icke alltid på det mest nöjaktiga sätt. Så innehade enligt Statistiska centralbyråns berättelser rörande den kommunala rösträtten år 1871 uti 54 af rikets 2,354 landskommuner en röstegande öfver hälften af hela fyrktalet, högsta fyrktalet på en person utgjorde uti 360 öfver $^1/_4$—$^1/_2$, uti 1,026 öfver $^1/_{10}$—$^1/_4$, allt af hela fyrktalet; och, hvad beträffar antalet personer, som innehade visst fyrktal öfver $^1/_{10}$ af hela kommunens, innehade 54 öfver hälften, 378 öfver $^1/_4$—$^1/_2$, 1,697 öfver

$^1/_{10}$—$^1/_4$, om hvilka förhållanden närmare upplysningar kunna inhemtas af den tabell, som finnes bifogad Lag-Utskottets utlåtande N:o 35 vid 1878 års riksdag. Förhållandena torde under tiden sedan dess icke, åtminstone proportionsvis mellan olika grupper af röstegande, hafva undergått någon hufvudsaklig förändring.

Det lärer nu vara uppenbart, att någon kommunal sjelfstyrelse icke alls förefinnes inom de 54 kommuner, hvarest en enda person ensam kan utöfva kommunens beslutanderätt, d. v. s. efter behag, blott laga former iakttagas, beskatta öfrige kommunalmedlemmar och utse desse att såsom kommunala förtroendemän vårda angelägenheter, som hufvudsakligen äro hans egna, under det han sjelf kan undandraga sig hvarje personligt kommunalt uppdrag. Att uti en stor mängd andra kommuner sjelfstyrelsen är i större eller mindre grad kringskuren, visa ofvan anförda statistiska uppgifter.

Man borde ock kunna antaga, att, derest, vid utarbetandet af 1862 års kommunalförordning för landet, de statistiska uppgifter rörande förhållandena i landskommunerna, en senare tid lemnat, funnits att tillgå, någon begränsning uppåt uti rösträtten ock blifvit stadgad. Att upphäfva en kommunalmedlems obegränsade rätt att för alla öfrige medlemmar af kommunen ensam besluta är endast en gärd af rättvisa samt ett vilkor för tillämpningen af begreppet kommunal sjelfstyrelse; och för en lindrig begränsning af de högsta röstetalen äfven i öfrigt torde billighetsskäl tala. Inom Utskottet har i sådant afseende ifrågasatts relativt röstmaximum af $^1/_5$ eller $^1/_{10}$ af kommunens hela fyrktal antingen med eller utan tillägget af ett ytterligare relativt maximum af det röstetal, som enligt röstlängden sammanräknadt tillkommer öfrige röstegande, samt antingen med eller utan undantag beträffande landstingsmannaval. Vid ärendets handläggning har Utskottet haft tillgång till de tre, af särskilde ledamöter inom Utskottet utarbetade tabeller, hvilka finnas bifogade detta utlåtande; och då af dessa tabeller framgår, att ett relativt maximum af $^1/_5$ af kommunens hela fyrktal icke skulle å nuvarande öfverklagade förhållanden inverka i någon mån, som kunde verkligen afhjelpa klagomålen, men detta synes Utskottet ske genom bestämmandet af maximum till $^1/_{10}$ af hela fyrktalet, föreslår Utskottet ett sådant maximum. För de kommuner, hvarest detta maximum icke skulle upphäfva en enda röstegandes samtlige öfrige röstegandes samfälda röstetal öfvervägande rösträtt, har Utskottet ansett nödigt föreslå det tillägg, att ingen får i något fall utöfva rösträtt för högre röstetal än det, som enligt röstlängden sammanräknadt tillkommer öfrige röstegande. Utskottet har deremot icke funnit tillräckliga skäl förekomma att göra något un-

dantag från begränsningens tillämpning beträffande landstingsmannaval. Det egentliga skälet för ett dylikt undantag skulle vara landstingens politiska betydelse såsom valkorporationer för utseende af ledamöter i Riksdagens Första Kammare. Utskottet är emellertid af den öfvertygelse, att den röstbegränsning, Utskottet föreslår, icke skulle komma att i någon afsevärd mån utöfva inflytande å landstingens sammansättning och dermed å valen till Första Kammaren. Då man byggt valen till denna Kammare å kommunal grund, synes ock konseqvensen fordra, att vid en lindrig begränsning uti den kommunala rösträtten undantag icke måtte ske för nämnda val, så mycket mera, som de mest betryggande garantierna för en lämplig sammansättning af Första Kammaren torde vara att söka uti andra för dessa val gällande bestämmelser.

Hvad städerna vidkommer, så är för dem, hvarest röstvärdet är bestämdt till en röst för bevillning efter art. II Bevillningsstadgan till och med en krona, samt vidare en röst för hvarje derutöfver efter nämnda artikel påförd hel kronas bevillning till staten, genom Kongl. kungörelsen den 9 November 1869 stadgade dels ett relativt röstmaximum af en femtiondedel af hela röstetalet, dels ock ett absolut, så att ingen må rösta för högre röstetal än det, som motsvarar bevillningen för tio tusen kronors inkomst af kapital eller arbete, och några befogade klagomål öfver det nuvarande sålunda begränsade röstvärdet uti städerna äro icke Utskottet kända, hvadan Utskottet antager, att någon rubbning uti gällande bestämmelser angående röstvärdet uti stad icke är erforderlig.

På sådan grund och då Utskottet anser den begränsning af röstvärdet uti landskommuner, Utskottet föreslår, komma att derstädes afhjelpa de egentligen öfverklagade missförhållandena, finner Utskottet, i olikhet med motionären, att någon personlig rösträtt utöfver den på skattegrund icke bör hvarken i stad eller å landet införas. De personella kommunala bidragen utgå i allmänhet efter grunder och i de flesta fall jemväl till belopp, som blifvit af Konung och Riksdag bestämda. De bidrag åter, som af kommunerna sjelfva beslutas, fördelas i allmänhet efter en hvar kommunalmedlems allmänna bevillning till staten efter art. II i Bevillningsstadgan, utan att dervid på beloppet i någon mån verkar de personella utskyldernas storlek. Skulle nu rösträtt tilldelas äfven dem, som icke erlägga andra bidrag till kommunen än personella utskylder, komme dessa kommunalmedlemmar att besluta om utgifter, som *endast* drabbade andra, men icke i någon mån dem sjelfva, och ett sådant inflytande på besluten har icke synts Utskottet vara berättigadt.

På grund af hvad Utskottet nu anfört, får Utskottet, med anledning af Herr Ola Anderssons motion, vördsamt hemställa,

1) att Riksdagen ville för sin del besluta följande förändrade lydelse af § 11 i Förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862, sådan nämnda paragraf lyder i Kongl. kungörelsen den 8 September 1868:

Röstvärdet skall beräknas efter det en hvar röstegande åsatta fyrktal; *dock må ej någon utöfva rösträtt för större antal röster än som svarar mot en tiondedel af kommunens hela röstetal efter röstlängden, eller i något fall för högre röstetal än det, som enligt röstlängden sammanräknadt tillkommer öfrige röstegande. Uppkommer vid sådan beräkning af rösträtt bråktal, skall det bortfalla.*

Skulle detta förslag af Riksdagen bifallas, torde mom. 2 af § 59 i samma förordning, sådant detta mom. lyder i Kongl. kungörelsen den 8 September 1868, böra beträffande deri förekommande hänvisningar ändras; och får Utskottet alltså under denna förutsättning föreslå,

2) att Riksdagen måtte för sin del antaga följande förändrade lydelse af mom. 2 utaf § 59 i Förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862, sådant nämnda moment lyder i Kongl. kungörelsen den 8 September 1868:

Denna längd, som ligger till grund för kommunalutskyldernas debitering, utgör, med iakttagande af de bestämmelser och undantag, 8, 9 *och 11* §§ innehålla, tillika kommunens röstlängd. I den — — — förvaras.

Uti en inom Andra Kammaren afgifven och till Lag-Utskottet hänvisad motion, N:o 76, har Herr *P. Hübinette*, »i anledning af det berättigade missnöjet med den nuvarande, i kommunallagen bestämda röstgrunden» påyrkat »en förändring, hvarigenom missnöjet efter hans tanke kunde stillas och ropen om en utsträckt kommunal rösträtt kanske tystna», samt »då rättvisan fordrade, det alla kommuner i samhället med lika folkmängd borde ställas lika, oafsedt om det vore fråga om stad eller landsbygd, med undantag af de större städer, der fullmäktigskap

enligt nu gällande lag vore bestämdt», för sin del föreslagit, »det Riksdagen ville besluta,

dels att 27 § 1 mom. i Kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet af den 21 Mars 1862 måtte få följande förändrade lydelse:

Vill kommunen åt fullmäktige öfverlåta att med kommunalstämmans rätt handlägga och afgöra de till stämmans behandling hörande ärenden, då må, med de vilkor och undantag här nedan sägs, sådant vara tillåtet, derest kommunalstämman, med mer än halfva antalet af de närvarande röstberättigade, sig derom förenar;

dels ett tillägg vid slutet af 28 § med dessa ord: »dock ej understigande tjugu»; och

dels en förändring i 7 § 2 mom. af Kongl. förordningen om kommunalstyrelse i stad af den 21 Mars 1862 till följande förändrade lydelse:

I stad med 3,000 invånare eller derunder må det på de vid allmän rådstuga röstberättigade ankomma, huruvida de vilja åt stadsfullmäktige sin beslutanderätt öfverlåta. Till beslut i ty fall erfordras, att mer än halfva antalet af de närvarande röstberättigade sig derom förena, och skall beslutet hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ofördröjligen anmälas.

Då emellertid Utskottet här ofvan föreslagit en direkt begränsning uti den kommunala rösträtten å landet, hvilket synes vara hvad motionären hufvudsakligen vill åstadkomma med sitt förslag — som dock, om det antoges utan någon begränsning af rösträtten, enligt Utskottets mening skulle i sin tillämpning leda till en alldeles motsatt följd än den åsyftade, eller till att inom kommunerna ännu mera öka de kommunalmedlemmars inflytande, som ega de högsta röstetalen — får Utskottet hemställa,

3) att Herr Hübinettes motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 7 Mars 1881.

På Lag-Utskottets vägnar:

G. LAGERSTRÅLE.

Reservationer:

af Herr *Lagerstråle:* »I ett afseende har jag en skiljaktig mening från den i Lag-Utskottets förevarande utlåtande uttalade, nemligen be-

träffande måttet af den begränsning i rösträtten, som af Utskottet föreslås. Då något särskildt siffertal i detta hänseende icke lärer kunna såsom det absolut rätta framhållas, har jag — som uppfattat det *väsentligaste* i denna fråga vara ernåendet af sådan inskränkning i den nuvarande rösträtten efter skattegrund, att icke någonsin *en enda* röstegande må ega stadgad rätt att för samtlige medlemmar af en kommun *ensam* besluta — ansett att en visserligen af billighet jemväl påkallad, men utöfver nyssnämnda mål gående, rösträttens begränsning icke bort sättas större än som läte sig förenas med utsigt till framgång för förslaget i sin helhet hos Riksdagens *båda* Kamrar; och då, med afseende å de under föregående riksdagar, när denna fråga varit under behandling, af Kamrarne fattade stridiga beslut, det vill för mig synas antagligt, att den största inskränkning i rösträtten, som nu skulle kunna vinna sådan framgång, vore den vid 1877 års riksdag af Lag-Utskottet föreslagna och af Andra Kammaren då godkända, med ett maximum af en femtedel utaf kommunens hela röstetal efter röstlängden, får jag för min del vördsamt tillstyrka Riksdagen

att, med godkännande af 1:sta punkten i Utskottets förslag för öfrigt, deruti vidtaga den förändring, att orden »en tiondedel» utbytas mot »*en femtedel*»;»

af Herr Grefve *Mörner:* »Vidhållande de åsigter jag i förevarande ämne förut uttalat, får jag vördsamt afstyrka bifall till det nu af Utskottet framlagda ändringsförslag»;

af Herrar *Asplund*, Friherre *Hamilton* och Friherre *von Essen;*

af Herr *Samzelius:* »Vidhållande de åsigter, jag i denna fråga vid flere föregående riksdagar uttalat, instämmer jag uti Herr Ordförandens i Lag-Utskottet afgifna reservation».

Herrar *Lothigius* och *Magnus Jonsson* hafva begärt få här antecknadt, att de icke deltagit i motionernas slutliga behandling inom Utskottet.

Tabell N:o 1,

grundad å Statistiska Centralbyråns berättelse rörande kommunala rösträtten år 1871.

Län.	Antal kommuner.	Antal röstberättigade år 1871.		Röstmaximum 1/5 verkar:								Röstmaximum 1/10 verkar:							
		Öfvervägande för jordbruksfastighet.	Öfvervägande för andra beskattningsföremål.	inom antal kommuner.	direkt *minskning* i rösträtt för		indirekt *ökning* i rösträtt för		*ingen förändring*			inom antal kommuner.	direkt *minskning* i rösträtt för		indirekt *ökning* i rösträtt för		*ingen förändring*		
					antal röstberättigade öfvervägande för jordbruksfastighet.	antal röstberättigade öfvervägande för andra beskattningsföremål.	antal röstberättigade öfvervägande för jordbruksfastighet.	antal röstberättigade öfvervägande för andra beskattningsföremål.	inom antal kommuner.	antal röstberättigade öfvervägande för jordbruksfastighet.	antal röstberättigade öfvervägande för andra beskattningsföremål.		antal röstberättigade öfvervägande för jordbruksfastighet.	antal röstberättigade öfvervägande för andra beskattningsföremål.	antal röstberättigade öfvervägande för jordbruksfastighet.	antal röstberättigade öfvervägande för andra beskattningsföremål.	inom antal kommuner.	antal röstberättigade öfvervägande för jordbruksfastighet.	antal röstberättigade öfvervägande för andra beskattningsföremål.
Stockholms	111	6,942	4,273	37	31	13	1,596	886	74	5,315	3,374	84	107	25	4,032	2,633	27	2,803	1,615
Upsala	85	5,381	1,948	41	29	20	1,911	1,842	44	3,441	886	71	82	39	3,648	1,526	14	1,651	383
Södermanlands	92	6,112	2,104	50	53	19	2,464	930	42	3,595	1,155	81	131	25	4,555	1,524	11	1,426	555
Östergötlands	148	11,640	4,222	35	26	10	1,904	1,761	113	9,710	2,451	95	134	31	5,478	2,674	53	6,028	1,517
Jönköpings	126	14,623	1,552	21	12	10	1,587	474	105	13,024	1,068	57	52	27	5,153	791	69	9,418	734
Kronobergs	85	12,467	1,643	18	14	4	1,334	268	67	11,119	1,371	42	36	19	3,904	619	43	8,527	1,005
Kalmar	100	13,571	2,752	21	15	6	1,632	504	79	11,924	2,242	53	41	28	5,668	1,260	47	7,862	1,464
Gotlands	93	6,255	1,611	15	4	13	807	218	78	5,444	1,380	64	39	56	4,205	1,114	29	2,011	441
Blekinge	33	6,610	1,253	5	4	1	256	49	28	6,350	1,203	9	7	5	1,161	283	24	5,442	965
Kristianstads	144	18,255	3,878	37	37	1	2,997	796	107	15,221	3,081	75	75	12	7,215	1,479	69	10,965	2,387
Malmöhus	240	27,719	5,848	55	57	3	4,188	1,061	185	23,474	4,784	162	202	30	16,862	3,323	78	10,655	2,495
Hallands	86	10,910	1,793	11	12	1	1,018	126	75	9,880	1,666	51	47	27	5,874	616	35	4,989	1,150
Göteborgs	84	13,666	4,929	8	3	6	778	614	76	12,885	4,309	23	12	19	2,504	1,288	61	11,150	3,622
Elfsborgs	220	22,649	2,797	51	24	31	2,901	852	169	19,724	1,914	123	74	86	9,814	1,815	97	12,761	896
Skaraborgs	260	19,715	2,117	85	81	14	3,806	589	175	15,828	1,514	204	246	68	13,530	1,384	56	5,939	665
Vermlands	86	19,525	3,517	23	9	18	2,395	1,726	63	17,121	1,773	50	28	40	9,048	2,617	36	10,449	860
Örebro	57	9,936	2,950	17	11	9	1,661	666	40	8,264	2,275	38	34	16	4,786	1,613	19	5,116	1,321
Vestmanlands	68	5,962	2,109	24	15	10	1,348	705	44	4,599	1,394	51	48	32	3,297	1,454	17	2,617	623
Kopparbergs	45	22,373	3,506	13	3	10	4,265	1,362	32	18,105	2,134	25	7	26	10,118	2,146	20	12,248	1,334
Gefleborgs	47	9,533	4,550	18	2	16	3,204	2,300	29	6,327	2,234	32	7	32	6,050	3,563	15	3,476	955
Vesternorrlands	63	13,987	4,092	16	1	17	3,129	1,842	47	10,857	2,233	31	5	37	6,343	2,806	32	7,639	1,249
Jemtlands	56	8,085	1,412	4	1	3	429	59	52	7,655	1,350	18	3	21	2,513	304	38	5,569	1,087
Vesterbottens	13	7,563	1,353	2	—	2	869	147	11	6,694	1,204	4	—	7	2,638	675	9	4,925	671
Norrbottens	12	4,720	1,126	2	—	2	709	143	10	4,011	981	4	1	3	1,455	224	8	3,264	899
Summa	2,354	298,199	67,335	609	444	239	47,188	19,120	1,745	250,567	47,976	1,447	1,418	711	139,851	37,731	907	156,930	28,893
					683		66,308			298,543			2,129		177,582			185,893	
Procent af hela kommunantalet	—	—	—	26 %	—		—		74 %	—		61 %	—		—		39 %	—	
» » röstegareantalet	—	—	—	—	0,2 %		18 %		—	81,8 %		—	0,6 %		48,6 %		—	50,8 %	
		365,534			365,534								365,534						

Hör till Lag-Utskottets Utlåtande, 1881, N:o 22.

Tabell N:o 2,

upprättad med ledning af 1871 års statistik rörande den kommunala rösträtten, utvisande huru föreslagen reduktion verkar på dem, som inom rikets särskilda län då innehade de högsta röstetalen.

Län.	Kommun.	Fyrktal 1871.			Rösträtt nedsatt till 1/5 af hela kommunens fyrktal.		Rösträtt nedsatt till 1/10 af hela kommunens fyrktal.		Anmärkningar.
		Hela kommunens.	För kommunalmedlem med högsta fyrktal. Öfvervägande för jordbruksfastighet.	Öfvervägande för andra beskattningsföremål.	Det reducerade fyrktalet för hela kommunen.	Rösträtt tillkommande innehafvaren af högsta fyrktalet.	Det reducerade fyrktalet för hela kommunen.	Rösträtt tillkommande innehafvaren af högsta fyrktalet.	
Stockholms	Forsmark	8,375	——	6,197	3,853	1,675	3,015	837	
	Solna	30,129	3,780	——	——	——	29,362	3,013	
Upsala	Elfkarleby	32,423	——	11,125	27,783	6,485	24,540	3,242	
	Veckholm	6,356	2,160	——	5,467	1,271	4,832	636	
Södermanlands	Stora Malm	16,789	6,204	——	13,943	3,358	12,264	1,679	Samma person har högsta fyrktalet både i allmänhet och endast för jordbruksfastighet.
Östergötlands	Motala	86,727	——	36,203	67,869	17,345	59,197	8,673	
	Åtvid	35,208	——	17,122	25,128	7,042	21,607	3,521	
Jönköpings	Alseda	18,354	——	4,478	11,548	2,672	10,211	1,335	
	Säby	18,431	2,417	——	——	——	17,857	1,843	
Kronobergs	Hofmantorp	9,259	——	4,030	7,080	1,851	6,155	926	
	Bergunda	5,610	1,925	——	4,807	1,122	4,246	561	
Kalmar	Hjorted	13,085	4,140	——	11,562	2,617	10,253	1,308	Samma person har högsta röstetalet både i allmänhet och för jordbruksfastighet.
Gotlands	Klinte	10,214	——	1,573	——	——	8,780	157	Siffran 8,780 approximativ, då nedsättningen berör mer än en röstegande.
	Roma	3,559	828	——	3,443	712	3,049	356	» 3,049 » » » » » » » »
Blekinge	Asarum	33,931	——	3,385	——	——	——	——	
	Hjortsberga	6,379	3,064	——	4,591	1,276	3,953	638	
Kristianstads	Bollerup	4,551	4,431	——	1,030	910	575	455	Samma person har högsta fyrktalet både i allmänhet och för jordbruksfastighet.
Malmöhus	Höganäs bruksförsamling	20,974	——	5,317	19,852	4,195	17,754	2,097	
	S:t Peters kloster	4,643	3,890	——	1,681	928	1,081	464	1,081 approximativ siffra, då nedsättningen berör mer än en röstegande.
Hallands	Vapnö	4,740	2,208	——	3,480	948	3,006	474	Samma person har högsta fyrktalet både i allmänhet och för jordbruksfastighet.
Göteborgs	Fässberg	55,847	——	20,129	46,887	11,169	41,303	5,585	
	Ytterby	6,817	1,505	——	6,675	1,363	5,994	682	
Elfsborgs	Trollhättan	46,692	——	15,424	40,606	9,338	35,930	4,669	
	Erska	4,691	1,658	——	3,971	938	3,502	469	
Skaraborgs	Fägre	23,471	——	13,956	14,209	4,694	11,862	2,347	
	Edåsa	3,615	3,331	——	1,007	723	646	362	
Vermlands	Fernebo	57,328	——	12,731	56,063	11,466	50,330	5,733	
	Kroppa	17,162	——	8,752	11,842	3,432	9,242	1,716	9,242 approximativ siffra, då nedsättningen berör mer än en röstegande.
Örebro	Hellefors	21,548	10,539	——	15,319	4,310	13,164	2,155	Samma person har högsta fyrktalet både i allmänhet och för jordbruksfastighet.
Vestmanlands	Skultuna	11,639	——	5,894	8,073	2,328	6,909	1,164	
	Kolbäck	19,385	3,730	——	——	——	17,594	1,939	
Kopparbergs	Falu landsförsamling	57,355	——	19,979	48,847	11,471	40,000	5,735	Siffran 40,000 approximativ, då nedsättningen berör mer än en röstegande.
	Grangärde	34,893	4,226	——	——	——	34,156	3,489	
Gefleborgs	Ofvansjö	39,295	——	14,218	32,936	7,859	29,007	3,930	Samma person har högsta fyrktalet både för jordbruksfastighet och i allmänhet.
Vesternorrlands	Timrå	43,838	——	25,000	27,606	8,768	23,222	4,384	
	Gudmundrå	23,691	——	8,698	19,731	4,738	15,000	2,369	Siffran 15,000 approximativ, då nedsättningen berör mer än en röstegande.
Jemtlands	Kall	7,143	——	1,723	6,849	1,429	5,725	714	
	»	7,143	1,123	——	6,849	1,123	5,725	714	
Vesterbottens	Umeå landsförsamling	49,311	——	7,512	——	——	46,731	4,931	
Norrbottens	Neder Kalix	26,144	——	5,643	25,730	5,229	23,115	2,614	
	Öfver Luleå	20,447	3,670	——	——	——	18,822	2,045	

Hör till Lag-Utskottets Utlåtande, 1881, N:o 22.

Tab. N:o 3,

upprättad med ledning af 1871 års statistik rörande den kommunala rösträtten och utvisande för de kommuner, i hvilka *en enda* person då innehade öfvervägande fyrktalet, den inverkan, en' begränsning i dennes rösträtt till $^1/_5$ eller $^1/_{10}$ af hela kommunens fyrktal skulle hafva haft.

Län.	Kommun.	Fyrktal 1871.			Rösträtt nedsatt till $^1/_5$ af hela kommunens fyrktal.		Rösträtt nedsatt till $^1/_{10}$ af hela kommunens fyrktal.		Antal röstegande 1871.	Medeltal fyrk på hvar och en af öfrige röstegande.	Anmärkningar.
		Hela kommunens	Kommunmedlemmens öfvervägande för jordbruksfastighet.	Kommunmedlemmens öfvervägande för andra beskattningsföremål.	Det reducerade fyrktalet för hela kommunen.	Rösträtt tillkommande innehafvaren af högsta fyrktalet.	Det reducerade fyrktalet för hela kommunen.	Rösträtt tillkommande innehafvaren af högsta fyrktalet.			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Stockholms	Forsmark	8,375	—	6,197	3,853	1,675	3,015	837	75	29	
	Ununge	9,836	—	5,048	6,755	1,967	5,772	984	141	34	
	Nämdö	645	354	——	420	129	355	64	25	12	
	Utö	2,529	1,754	——	1,281	506	1,028	253	15	55	
	Nacka	790	—	522	426	158	347	79	9	33	
Upsala	Svinnegarn	4,470	2,791	——	2,573	894	1,823*	447	32	54	Som 2:ne röstegande beröras af begränsningen till $^1/_{10}$, blir approximativa medeltalet för öfrige röstegande 31.
	Holm	1,644	1,274	——	699	329	534	164	11	37	
	Söderfors	7,495	—	5,624	3,370	1,499	2,621	750	56	34	
	Tolfta	8,853	—	5,043	5,581	1,771	4,695	885	127	30	
	Skefthammar	6,292	—	3,956	3,593	1,257	2,965	629	62	38	
	Dannemora	5,356	—	2,959	3,468	1,071	2,933	536	68	36	
	Tegelsmora	9,244	—	5,825	5,268	1,849	4,343	924	111	31	
Södermanlands	Tunaberg	8,949	4,718	——	6,021	1,790	5,126	895	149	28	
	Hyltinge	5,061	2,610	——	3,463	1,012	2,957	506	69	36	
	Taxinge	2,726	1,973	——	1,298	545	1,026	273	26	30	
Jönköpings	Öreryd	2,132	—	1,414	1,144	426	931	213	34	21	
Gotlands	Bäl	1,247	—	673	823	249	699	125	28	21	
	Norrlanda	2,649	—	1,380	1,799	530	1,534	265	69	18	
	Wisby södra landsförsamling	519	408	——	215	104	163	52	4	37	
Blekinge	Förkärla	3,539	1,996	——	2,251	708	1,897	354	49	32	
Kristianstads	Sönnarslöf	5,941	3,708	——	3,421	1,188	2,827	594	83	27	
	Bollerup	4,551	4,431	——	1,030	910	575	455	5	30	
	Östra Herrestad	6,917	4,280	——	4,020	1,383	3,329	692	53	50	
Malmöhus	Säby	4,212	2,485	——	2,569	842	2,148	421	35	50	
	S:t Peters kloster	4,643	3,890	——	1,681	928	1,081*	464	19	41	Se anm. för Svinnegarn. Medeltalet af 17 röstegandes fyrktal 9.
	Bara	6,400	3,439	——	4,241	1,280	3,601	640	50	60	
	Skarhult	6,008	3,099	——	4,110	1,201	3,510	601	42	71	
	Stora Herrestad	7,360	4,762	——	4,070	1,472	3,334	736	34	78	
	Högestad	3,897	2,186	——	2,490	779	2,040*	390	17	107	Se anm. för Svinnegarn. Medeltalet af 15 röstegandes fyrktal 84.
Hallands	Öfraby	2,401	1,479	——	1,402	480	1,162	240	31	30	
Elfsborgs	Bergstena	925	509	——	601	185	509	93	44	9	
	Fullestad	1,285	677	——	865	257	737	129	48	12	
	Rödene	1,208	656	——	794	242	593*	121	17	34	Se anm. för Svinnegarn. Medeltalet af 15 röstegandes fyrktal 23.
	Säm	1,642	—	1,216	754	328	590	164	10	47	
	Asklanda	1,055	—	591	675	211	570	106	31	15	
	Seglora	10,276	—	5,353	6,978	2,055	5,951	1,028	107	46	
Skaraborgs	Fägre	23,471	—	13,956	14,209	4,694	11,862	2,347	228	41	
	Svenneby	1,897	954	——	1,322	379	973*	190	13	79	Se anm. för Svinnegarn. Medeltalet af 11 röstegandes fyrktal 71.
	Hagelberg	1,989	1,015	——	1,372	398	1,173	199	32	31	
	Bjurum	1,540	1,210	——	638	308	484	154	34	10	
	Edåsa	3,615	3,331	——	1,007	723	646	362	11	28	
	Tidaholm	4,908	3,012	——	2,878	982	2,128*	491	27	73	3:ne röstegande beröras af $^1/_{10}$ begränsningen. Approximativa fyrktalet för öfrige 24 röstegande 27.
	Nykyrka	7,418	—	4,703	4,199	1,484	3,457	742	63	43	
	Vättak	1,594	802	——	1,111	319	951	159	20	41	
	Ofva	2,060	1,395	——	1,077	412	871	206	21	33	
	Slädene	1,205	780	——	666	241	545	120	23	19	
	Tådene	2,586	1,414	——	1,689	517	1,431	259	34	35	
Vermlands	Kroppa	17,162	—	8,752	11,842	3,432	9,242*	1,716	107	79	Se anm. för Svinnegarn. Medeltalet af öfrige 105 röstegandes fyrktal 55.
	Borgviks kapell	13,104	—	7,130	8,595	2,621	7,284	1,310	127	47	
	Bogens kapell	1,221	901	——	564	244	442	122	26	13	
Vestmanlands	Skultuna	11,639	—	5,894	8,073	2,328	6,909	1,164	80	72	
Kopparbergs	Silfberg	6,479	3,379	——	4,396	1,296	3,748	648	189	16	
Gefleborgs	Högbo	25,548	—	14,128	16,530	5,110	13,975	2,555	304	37	
Vesternorrlands	Timrå	43,838	—	25,000	27,606	8,768	23,222	4,384	412	45	

* Approximativ siffra, uppkommen derigenom, att äfven annan eller andra af kommunens medlemmar beröras af begränsningen, hvilkens fyrktal dock i den statistik, som förelegat, icke är till siffran uppgifvet och ur hvilken statistik endast den upplysning erhållits, att detta fyrktal ligger inom vissa gränser.